

Səh. 2 **Türk kimdir? – Cəlal Yadigarlı**

Səh. 5 **Tələbələrin işsizlik qorxusu – Validə Fətullayeva**

Səh. 5 **Tənqidə dözümlü qəzet yazıları – Çiyalə Osmanova**

Səh. 6 **Babamızın cinləri və ya cavabsız sualların cavabı – Esmira Ələkbərli**

Səh. 3 **Adı şəhər, dərdi kənd – Aytən Fətullayeva**

Səh. 4 **2025-2026-CI TƏDRİS İLİ ÜÇÜN UNIVERSİTETLƏRƏ GÖRƏ PULSUZ FAKÜLTƏLƏRİN SİYAHISI**

Səh. 7 **Yolla bağlı mifoloji görüşlər – Afiq Muxtaroglu**

İCTİMAİ QƏZET ❁ yeniyoqazeti@gmail.com ❁ “*येनो योगो*” სპეციალიზირებული გაზეთი ❁ **HAQQIN SÖZÜ – SÖZÜN HAQQI**

15 AVQUST
2025-Cİ İL
№ 14 (231)

Yeni YOL

Qəzet 17 iyun 2015-ci il tarixindən nəşr olunur.

TÜRKİYƏ PREZİDENTİ: ANKARA TBİLİSİ İLƏ İQTİSADİ ƏMƏKDAŞLIĞI DAHA DA GENİŞLƏNDİRMƏYİ VƏ BİRGƏ TİCARƏT DÖVRIYYƏSİNİ İLDƏ 5 MİLYARD DOLLARA ÇATDIRMAĞI HƏDƏFLƏYİR

Türkiyə və Gürcüstan regionunda və onun hüdudlarından kənarında sülh, əməkdaşlıq və inkişafa töhfə vermək üçün birgə söylərini davam etdirəcəklər. Ölkələrimiz çiyin-çiyinə hərəkət edəcək. Bu barədə Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan avqustun 12-də Ankarada Gürcüstan Prezidenti Mixeil Kavelaşvili ilə birgə mətbuat konfransında bildirib.

Türkiyə liderinin sözlərinə görə, Ankara Tbilisi ilə iqtisadi əməkdaşlığı daha da genişləndirməyi və birgə ticarət dövriyyəsini ildə 5 milyard dollara çatdırmağı hədəfləyir.

“**Bu gün Gürcüstanda 2 mindən çox türk şirkəti fəaliyyətini davam etdirir. Gürcüstan iqtisadiyyatına yatırılan türk sərmayələrinin həcmi 1,5 milyard dollara yaxınlaşıb. Türkiyəli podratçılar bu günə qədər Gürcüstanda ümumilikdə 5,5 milyard dollar dəyərində 300 layihə həyata keçirib**”, – deyər Ərdoğan bildirib.

Eyni zamanda, o, Orta Dəhlizin ən mühüm halqası kimi Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun xüsusi əhəmiyyətini vurğulayıb.

“**Bu dəmir yolunun tam gücü ilə işə salınması bütün tərəflərin maraqlarına cavab verir**”, – deyər Türkiyə Prezidenti vurğulayıb.

Ərdoğan Ankaranın Gürcüstanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinin dəstəklənməsinə dair mövqeyinin möhkəmliyini söyləyib, həmçinin Türkiyə, Azərbaycan və Gürcüstanın iştirakı ilə dialoqun vacibliyini qeyd edib.

“**Türkiyə-Azərbaycan-Gürcüstan üçtərəfli formatının mexanizmi regional sülhə və əməkdaşlığa mühüm töhfə verir**”, – deyər Türkiyə lideri yaxın vaxtlarda Türkiyədə üç ölkənin xarici işlər nazirlərinin görüşünün keçiriləcəyini bildirib.

“**Türkiyə Böyük Millət Məclisinin payız sessiyasının açılışından sonra Türkiyə, Azərbaycan və Gürcüstan parlamentlərinin sədrlərinin görüşünü də planlaşdırırıq**”, – deyər Ərdoğan əlavə edib.

GÜRCÜSTAN XİN: BU TARIXİ SAZIŞ CƏNUBİ QAFQAZ REGIONUNDA DAVAMLI SÜLHÜN BƏRQƏRAR OLMASI İSTİQAMƏTİNDƏ MÜHÜM ADDIMDIR

Gürcüstan Xarici İşlər Nazirliyi (XİN) Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti Donald Trampın vasitəçiliyi ilə Azərbaycan dövlətinin başçısı İlham Əliyev və Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan arasında “Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında sülhün və dövlətlər arasında münasibətlərin bərqərar olması haqqında” tarixi razılaşmanı alqışlayır.

Bu barədə Gürcüstan XİN-nin yaydığı bəyanatda deyilib.

Bildirilib ki, bu tarixi saziş Cənubi Qafqaz regionunda davamlı sülhün bərqərar olması istiqamətində mühüm addımdır və regionun uzunmüddətli və sabit inkişafı üçün yeni imkanlara yol açır.

Gürcüstan Cənubi Qafqazda sülhün möhkəmləndirilməsinə, regionun sabitliyinə və rifahına yönələcək əməkdaşlığın gücləndirilməsini qətiyyətlə dəstəkləyir.

“**Biz Cənubi Qafqazda onilliklərlə davam edən münaqişəyə son qoymaqda Amerika Birləşmiş Ştatlarının və Prezident Donald Trampın müstəsna töhfəsini və söylərini alqışlayırıq. Ümid edirik ki, bu tarixi hadisə Qara dəniz regionunda və bütövlükdə dünyada münaqişələrin sülh yolu ilə həlli baxımından zəncirvari reaksiya verəcək**”, – deyər bəyanatda bildirilib.

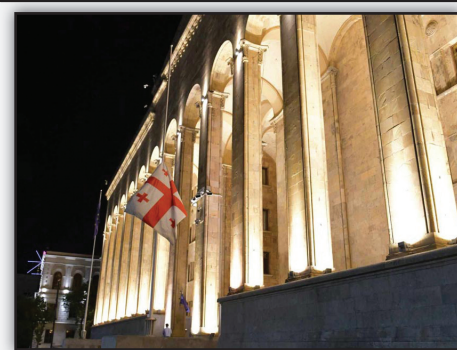
AVQUST MÜHARİBƏSİNDƏN 17 İL ÖTÜR

Gürcüstanda məlum 2008-ci il avqust müharibəsinin 17-ci ili tamam olur.

Bununla əlaqədar avqustun 8-də Gürcüstanda dövlət və inzibati binalarda, diplomatik nümayəndəliklərdə dövlət bayraqları endirilib.

Beşgünlük müharibədə həlak olanların xatirəsini anmaq məqsədilə ölkədə bir sıra anım tədbirləri keçirilib.

Qeyd edək ki, sözügedən müharibədə 408 nəfər həlak olub, 2232 nəfər yaralanıb, 30 minə yaxın insan qaçqın vəziyyətinə düşüb. Müharibə nəticəsində Gürcüstanın Abxaziya və Cənubi Osetiya bölgələri işğal olunub. Rəsmi Moskva 2008-ci ilin avqustun 26-da hər iki bölgənin müstəqilliyini tanıyıb. Buna cavab olaraq rəsmi Tbilisi Moskva ilə diplomatik əlaqələri dayandıraraq və hər iki bölgəni işğal olunmuş ərazilər elan edib.

TÜRK KİMDİR?

Milli kimlik haqqında nə qədər danışsaq da cəmiyyətimizin bu mövzuya biganə yanaşdığını görürük. Texniki tərəqqi, süni intellekt əsrində bizim milli kimlik probleminə fokuslanmağımız əslində çox acınacaqlıdır. Mən bu gün cəmiyyətimizin ən böyük problemi olaraq milli kimlik problemini görürəm. Bir millət öz adını, kökünü, milli qayəsini bilmirsə o millət necə inkişaf edə bilər? Millətin inkişafı üçün bir

milli qayə ətrafında birləşmək şərtidir. Əgər milli kimliyimizi əsassız əfsanələrə bağlayırıq və fikir ayrılığına düşürüksə bizi hansı qayə birləşdirsin ki, biz cəmiyyət olaraq inkişaf edə bilək?

Gənclərimiz arasında təəssüflər olsun ki “biz kimik” sualını verən və bu sual üzərində düşünən çox azdır. Sovet ideologiyalıların bir yanaşması, mənbəsin tarixçilərin bir yanaşması, xaricpərəstlərin isə bir yanaşması var. Bu mövzu isə hər təfəkkürün məhsulundan bəhrələncək bir mövzu deyil, əziz eləğlulər! Həqiqət birdir. Bu gün “biz türk oğlu türkün” deyəndə mənə “bizim Osmanlı ilə nə əlaqəmiz var?” deyən insanlar var. Acınacaqlı bir haldır ki, biz hələ türk qavramının tək Anadoludan ibarət olmadığını dərk edə bilmirik. Böyük türk millətinin hissəsi olduğumuzu qəbul etmək çətin gəlir gənclərimizə.

“Biz milliyyətə azərbaycanlıyıq, türk deyilik” deyənlər 20-ci əsrdən əvvəl hansı yazılı mənbədə “azərbaycanlı” millət adına rast gəliblər? Səlcuqlu, Atabəy, Səfəvi, Əfşar, Qacar dövlətləri zamanının tarixi mənbələrinin hər birində bizim milliyyət adımız türkməndir. Türkmən tayfalarının tarixdə heçmi oxumayıb milliyyətini inkar edənlər? Azərbaycan türkmənləri var, Anadolu türkmənləri var, İraq türkmənləri var və s. Türkmən sözü və yaxud türk sözü bizə niyə ağır gəlir? Azərbaycanlı adını bu gün Azərbaycan Respublikasında yaşayan, Azərbaycan vətəndaşı olan bütün millətlərin ortaq adı olaraq istifadə edə bilərik, amma bu millətlərin öz milli kimliyi də var axı. Ləzginin milliyyəti ləzgidir, o həm də azərbaycanlıdır, türkün milliyyəti də türkdür, həm də azərbaycanlıdır. Necə ki biz gürcüstanlıyıq, həm də türkmənlik.

Azərbaycan coğrafi mühitdir. Bəli, Borçalı mədəni və leksik cəhətdən Azərbaycan mədəni mühitinin bir parçasıdır. Borçalı sazıyla, sözüylə Azərbaycan mədəniyyətinə böyük töhfələr verib. Biz özümüzlə türk deyəndə Azərbaycandan təcridi nəzərdə tuturuq. Anlayışı zəif insanlar biz özümüzlə türk deyəndə elə düşünürlər ki, biz özümüzlə Türkiyəyə “yamamağa” çalışırıq. Bu belə deyil, əziz borçalılar!

Yanlış insanlar, yanlış yanaşmalar bizi aldatmasın və kimliyimizdən uzaq salmasın. Gürcü mənbələri belə bizi “türkmən eli” adıyla tarixə həkk edib. Türkmən deyəndə ağılımıza Türkmənistan gəlməsin. “türkmən” tərəkəmə türk tayfalarına tarixin verdiyi addır. Qarabağ türkmənləri, Gəncə türkmənləri, Borçalı türkmənləri tarixdə böyük iz buraxıb. Bir zaman özümüzlə “musurman” dedik, indi isə “azərbaycanlı”.

Sağlam təfəkkür sağlam gələcəyin zəmanətidir. Gəlin sağlam təfəkkürlə sağlam gələcəyimizin planı üzərində işləyək. Milli kimlik kimi təməl prinsiplərimizi artıq hamımız özlüyümüzə təkmilləşdirməli, həqiqəti bərpa etməliyik. Təməl problemlərimizdə bir həll yoluna gəlməyincə yad qüvvələrin nişan obyektinə çevriləcəyik. Necə ki, vaxtında özünə “musurman” deyən babalarımıza rus hakimiyyəti “azəri”, “azərbaycanlı” kimliyini zorla mənimsətdi. Rus siyasətinin başlıca hədəflərindən biri böyük millətləri parçalamaq və milli nifaq yaratmaq idi. Buna nail oldular. Özbəyi, qazağı, qırğızı, türkməni ayrı-ayrı gözde görmək bizə nə qazandıracaq? Niyə düşmənlərin yaxmasına yağ çəkirik? Dilimiz birdir, dinimiz birdir, məqsəd-amalımız birdir, bəs adımız niyə fərqli? Əsassız məqsədlərə xidmət edənlər nə qədər aramıza nifaq salsada şəərəfli türk gəncliyi şahlanacaq, əcdadının şanlı yolunda, şanlı sancaq altında birlik olacaq.

Cəlal YADİGARLI

Tbilisi Dövlət Universitetinin Tarix fakültəsinin 3-cü kurs tələbəsi

QRANT UDUB, PUL YEYİRƏMMİŞ...

Bunu yazmasam, deməsəm elə biləcəklər ki, uşaqların üzərindən milyonlar qazanıram. İlk öncə 2004-2020-ci illərdə Tiflis dram teatrında işlədiyim dövrə qısa nəzər salaq. Bu yazıda teatr haqqında ümumi danışmayacam, çünki bu barədə çox danışmışıq, sadəcə həmin illərdə nə qədər maaş aldığımı qeyd edəcəm. Sonra isə keçək bədii rəhbəri olduğum “BEEZ” Uşaq Teatrına.

Deməli, teatra ilk başladığım 2005-2006-cı illər idi. Maaşımız da bir möcüzə – 45 ləri 65 tetri (65 tetri də buğalterə verirdik). O vaxt yol pulu gündəlik 4 ləriyə başa gəlirdi. Ayda məşqlərə gedib-gəlmək üçün cəmi-cümlətən 104 ləri xərcləyirdik. Vasifin sözü olmasın, “toparlayacaq olsaq” maaşdan 58 ləri 35 tetri ziyana çıxırırdıq. Yəni kişinin oğlanları işə gedir. Sonra maaşımız artdı, oldu 128 ləri. Elə artdı ki, sevincimizdən əlavə borc aldım. Vallah, düz sözümdür, borc alıb gedirdik teatra. Bir müddət sonra maaş 288 ləriyə çatdı. Amma yox, bu dəfə də yol pulu, yemək xərci artdı, ayın sonunda yenə də “əldə var sıfır”.

Nə qazandım bu illərdə? Şəhərin mərkəzində 3 otaqlı ev, villa, maşın? Yox, mənim teatrdan yeganə qazancım rejissorlardan dərs almaq, məşq proseslərini izləyib sənət öyrənmək oldu. Nə isə, çox da keçmişdə ilişib qalmaq istəmirəm, keçək günümüzlə.

Teatrdan uzaqlaşdırıldıqdan sonra yaxın dostumun təklifi ilə, heç bir iş təcrübəm olmadan onların təşkilatında işləməyə başladım. Tez bir zamanda verilən işlərin altından bacardığım qədər məharətlə çıxmağa çalışırdım. Əlimdən nə gəlirdisə, əsirgəmirdim. Zaman keçdikcə başqa yerlərdən daha yüksək maaşlı iş təklifləri də gəldi. Amma mən bu istiliyi, bu ailə atmosferini buraxıb gedə bilmədim. Çünki bura sadəcə iş yeri deyildi, bura bir ailə idi (15 il teatrdan mən o ailə ortamını görmədim).

Uzun sözün qısa, hazırda da həmin təşkilatda çalışıram. Üstəlik, özümə məxsus kiçik bir iş yerim də var, çox şükür. Onu da xüsusi olaraq qeyd edim ki, bütün bunlar, bu dəyişikliklər, bu inkişaf teatrdan çıxdıqdan sonra baş verdi.

İndi isə keçək “BEEZ” Uşaq Teatrına.

2021-ci ildə teatrı qurduq. Həmin il Gürcüstanın Mədəniyyət Nazirliyi tərəfindən elan olunan müsabiqənin qalibi olduq. Sağ olsunlar, ilk tamaşamıza onların dəstəyi ilə başladım.

Bəs qazancımız nə oldu?

1. Teatra iki böyük banner qaldı.
2. Qastrol səfərlərində nəqliyyat xərclərimizi qarşılıdılar.
3. Tamaşa üçün hazırlanan kostyumlar teatra qaldı.
4. Bir də bəzi rekvizitlər.

Sonra nə baş verdi?

Jurnalistlər bizə tərəf axın etdi. Sağ olsunlar, başladılar teatrımızı işıqlandırmaya.

Bəs sonra? Sonra, heç nə. Öz cibimizdən tamaşa hazırlamağa başladım.

Bir az keçdi, Azərbaycanın Gürcüstandakı səfirliyi 12 kostyum üçün 1000 ləri maliyyə dəstəyi verdi.

Sonra nə oldu? Sonra, yenə heç nə. Növbəti tamaşamız üçün kostyumları valideynlərin dəstəyi ilə və öz cibimizdən tıkdık.

Bəs niyə dəstək olmurlar deyəcəksiniz.

Əzizlərim, bu gün dəstək olmaq istəyənin belə öz marağı var. Amma biz kiminsə marağı naminə tamaşa hazırlamırıq, nə də klounluq etmirik. Bəzən zəng edirlər ki, gəlib toyda və ya hansısa yığıncaqda heyvan kostyumları ilə hoppanıb-düşə bilərsinizmi. Təbii ki, bizim cavabımız da “dur hoppanı burdan” olur. Teatrdan çalışan uşaqlar kloun deyil. Bu qədər uzun-uzadı yazmağımın səbəbinə gəlirəm indi.

Sən demə, camaat elə bilirmiş ki, guya mən qrant udub, pul yeyirəm! Əslində isə vəziyyət tam tərsinədir. Biz “BEEZ” Uşaq Teatrını öz cibimizin hesabına ayaqda saxlayırıq. Ona görə də ildə iki tamaşa zorla hazırlayırıq. Nə bir sponsorumuz var, nə də daimi maddi dəstəyimiz. Əmin olun, nə zamansa qrant udsam aldığımı qəpiyinə qədər yazacağam, hətta nə qədər “yediymi” də.

Eh, Tofiq əmi, sən də elə bilirsən mən teatrdan məşq edib milyonlar qazanıram. Amma desəm ki, toyda səpələdiyən pullardan 10 manatını gətir bir bilet al, dərhal başlayacaqsan ağlamağa. Bilet demiş, sata bildiyimiz biletlərin pulu da transport, yemək, bir də teatrın bəzi xərclərinə gedir.

Elə bilirsiniz boşmu otururuq, hansı qapıya gedirik qapını özümüzlə bağlayırıqlar. Niyə? – Bunu da deyim, yazımı bitirəm.

Məsələn, hansısa quruma müraciət edəndə, o qurum bizi, əslində, yaxşı tanıyır, amma hər kəsin söz aparıb-gətirəni – “sukası” olur, ondan soruşurlar, biz bu teatra yardım eləmək istəyirik, nə deyirsən. Cavab isə YOX olur. Yəni məhz bu “sukalar” üzündən doğru-düzgün iş görə bilmirsən. Hansı daşı qaldırırsan altından bunlar çıxır. Başlayırlar səni qaralamağa, ay onlar belədir, ay nə bilim Tofiqi tənqid edib, ay nə bilim Jalə xalanı incidib... Türklər demiş, koskoca qurumdur, yenə də hansısa söz aparıb-gətirənləri ilə məsləhətləşirlər. Çünki onları nə teatr, nə də o teatrdakı uşaqlar maraqlandırır. Amma sosial şəbəkələrdə, cəmiyyət içində danışanda ağızlarına çullu dovşan sığmır, milli dəyərlərdən danışirlər. Bəs uşaq teatrı sizin üçün dəyər deyilmi?..

Siyavuş Aslanın sözü olmasın: “Sizdən adam olmayıb, olmayacaq da!” (“Yol Əhvalatı” filmindən).

Binəli İSLAMOĞLU

“BEEZ” Uşaq Teatrının bədii rəhbəri

ADI ŞƏHƏR, DƏRDI KƏND

XXI əsr də yaşasaq da, hələ də su, yol və nəqliyyat dərindən deyil, XXI əsr texnologiya əsridir. Robotlar insan əməyi ilə yarışır, insanlar Marsdan ərazi satın alırlar, süni intellekt isə artıq bir çox sahədə söz sahibinə çevrilib. Bütün bu inkişaf fonunda isə bəzilərimiz hələ də ən ilkin ehtiyaclarımız üçün mübarizə aparırıq – içməli su üçün, yollar üçün, normal nəqliyyat üçün.

Bəzi bölgələrdə insanlar hələ də bidonla uzaq məsafələrdən su daşıyırlar. O suyun keyfiyyəti isə sual altındadır. Kanalizasiya sistemi, su təmizləyici qurğular ya yoxdur, ya da düzgün işləmir. Yol və nəqliyyat problemi də eyni dərəcədə ağırlıdır. Əsas magistral yollardan kənara çıxan kimi vəziyyət dəyişir. Kələ-kötür yollar, qışda palçığa, yazda toza dönmə küçələr, qəzalılı körpülər və bərhad ictimai nəqliyyat sistemi. İnsanlar məktəbə, xəstəxanaya, işə çatmaq üçün saatlarla gözləyirlər. Xüsusilə regionlarda bu problem özünü daha kəskin göstərir. Məsələn, bir ildən artıqdır ki, Qardabani – Rustavi yolu pis vəziyyətdədir, yola çıxmadan öncə ürək bulantısının qarşısını almaq üçün dərman qəbul etmək, yanında mütləq su götürmək lazımdır. Adamin içi eşiyinə çıxır. Qış aylarında çox hiss etməsək də, son vaxtlarda yayın qızmar günəşi bir yandan, “marşrutka” sürücülərinin basabas doldurduğu mikroavtobuslar bir yandan, bir də, yetmirmiş kimi, yolların bu vəziyyəti insanı lap çilədən çıxardır.

Bizim gözləntimiz böyük texnologiyalar deyil, sadəcə normal həyat şəraitidir: təmiz su, işlək yollar, vaxtında gələn nəqliyyat. Bu qədər sadə və bu qədər çətin.

Sanki bəzi yerlərdə zaman

dayanıb. Biz isə bu zamanın içində durmadan eyni problemlərlə üz-üzəyik.

Qardabani şəhər statusu alıb, yəni rəsmi olaraq kiçik şəhərdir. Amma hələ də kənd səviyyəsindəki problemlərlə üz-üzədir. Bu statusun kağız üzərində qalması, insanların gündəlik həyatına heç bir rahatlıq gətirməyib. Burada hələ də növbə ilə işləyən az sayda mikroavtobuslar var. Səhər və axşam saatlarında camaat dayanacaqda uzun-uzadı gözləyir ki, nəqliyyat gəlsin. Yayın 42 dərəcə istisində ayaq üstə gözləyən yaşlı da var, kursa, işə, təlimə, idmana tələsən gənc də.

Hər gün demək olar ki, mikroavtobus sürücüləri sənişinlərdən biri ilə dava edir: “Sən haradan mindin, yol pulunu əskik verdin” və s. Bu məsələnin çox asan həlli var: bilet

almaq. Sürücüdən soruşdum ki, nə ehtiyac var dava etməyinizə, alın biletinizi satın, məsələ də kökündən həll olunsun. Məndən onun nə olduğunu soruşdu. Dedim bəs necə Marneuli, Bolnisi sənişinləri bu şəkildə hərəkət edirlər, nə ayaqda qalan olur, nə də yol pulunu əskik verən. “Bilmirəm, başım çıxmır” deyib məni başından sovurdu. İş elə gətirdi ki, sənəd lazım oldu, bir neçə gün bu məsələ ilə məşğul olmalı oldum. Sonunda bu ictimai nəqliyyatın müdürü ilə tanış oldum. Biraz söhbət etdik, dedi: “Bu məsələni dəfələrlə gündəmə gətirmişik, ancaq hələ də həll olmur. Bir Qardabani “marşrutkaları” qalıb ki, növbə ilə işləmirlər, ona görə də bilet sata bilmirik. O biletdən bizə sadəcə 10 faiz qalır, onlar isə bunu qəbul etmirlər, nə edə bilərik”. Bir sözlə, bir daha anladım ki, hər kəs öz mənfəəti üçün çalışır.

Ən acı mənzərə isə su ilə bağlıdır. Qardabanidə içməli su gündə sadəcə

müəyyən saatlarda verilir. Gündüz çöldə oynamağa çıxan uşaqların gözləri boş hovuzdadır. Onlar axşam saat beşin olmasını gözləyirlər. Çünki ancaq o zaman su gələcək, o da damla-damla. Uşaqlar niyə bu qədər sadə bir ehtiyaca görə gözləməyə məhkum olmalıdırlar?

İnsan bu mənzərəni görəndə düşünür, əgər bir yerdə uşaq su üçün saatlarla hovuzda baxaraq gözləyirsə, bu artıq təkə texniki yox, mənəvi və sosial problemdir. Əgər şəhər adını daşıyan bir məntəqədə hələ də “marşrutkalar” gecikirsə, yollar bərbaddırsa və su ehtiyacı təmin olunmursa bu, həmin bölgənin deyil, sistemin problemdir.

Status kağız üzərində heç kəmə lazım deyil, əhalinin gündəlik həyatında hiss olunmalıdır. Qardabani kimi yaşayış məntəqələrinə “şəhər” adı verməklə iş bitmir. Əgər o şəhərdə insanlar suya, nəqliyyata, normal yollara hələ də möhtacdırsa, bu adlar sadəcə rəsmi sənədlərdə göz oxşayır, amma realıqda heç nəyi dəyişmir.

Ən acısı isə budur ki, bu problemlər illərdir mövcuddur, yerli əhali isə bu vəziyyətə alışıb. Suyu gözləmək, “marşrutkaya” çatmaq üçün tez çıxmaq, tozlu yollarla barışmaq – bütün bunlar normaya çevrilib. Halbuki bunlara öyrəşmək yox, dəyişmək lazımdır.

Əgər vəzifə sahibinin evində fasiləsiz su, işıq, istilik varsa, altındakı maşınla rahat şəkildə hərəkət edə bilirsə, kondisionerli kabinetində rahat oturursa, o zaman cəmiyyətin digər təbəqəsinin problemləri onun üçün ya görünməz olur, ya da sadəcə statistik rəqəmə çevrilir. Halbuki idarəçilik, xüsusilə yerli özünüidarəetmə və sosial məsuliyyət prinsipləri bunu tələb etmir. Dövlət və bələdiyyə strukturlarında çalışan şəxslər cəmiyyətin bütün təbəqələrinin ehtiyaclarını eyni dərəcədə diqqətə almalı, infrastruktur və sosial xidmətlərdə ədalətli bölgü təmin etməlidirlər.

Ən təəssüf doğuran məqam isə budur ki, bu cür məsuliyyətsizlik yalnız fiziki çətinliklər yaratmır, həm də ictimai nəticələr doğurur. Su problemi yaşayan insan artıq dövlətə və cəmiyyətə olan inamını itirir. Uşaqlar yaşadıkları mühtətin onları necə əhəmiyyətli və ya əhəmiyyətsiz gördüyünü hiss

edirlər. İnsanlar susuzluğa və yolların əyri-üyrülüklərinə öyrəşdikcə bu problemlər normaya çevrilir. Halbuki bu vəziyyət tamamilə yol-verilməzdir.

Buna görə də bu cür məsələlərin ictimailəşdirilməsi, media-da gündəmə gətirilməsi, sakinlərin birgə müraciətləri və ictimai nəzarət son dərəcə vacibdir. Burada tək-tük fərdlərin səssiz narazılığı kifayət deyil. Gərək cəmiyyət birləşsin, səsinə ucaltsın, sual versin. Nə vaxt su fasiləsiz veriləcək? Nə vaxt gedəcəyimiz yerə vaxtında çata biləcəyik? Əgər biz bu sualları verməsək, cavab da olmayacaq. Biz susduqca, onlar rahat oturacaqlar. Biz tələb etmədikcə, onlar heç nəyi dəyişməyəcəklər. Əgər biz bu problemi birlikdə gündəmə gətirsək,

sözümüz gücə çevrilə bilər. Əgər su axmırsa, səsimiz axsın, bu, sadəcə su dərdi deyil, hüquq dərdidir. Və bu hüququ qorumaq hər birimizin vətəndaş borcudur.

Aytən FƏTULLAYEVA
Tbilisi Dövlət Universitetinin
Dəqiq və təbiət elmləri fakültəsinin
2-ci kurs tələbəsi

2025-2026-CI TƏDRİS İLİ ÜÇÜN UNİVERSİTETLƏRƏ GÖRƏ PULSUZ FAKÜLTƏLƏRİN SİYAHISI

2025-2026-cı tədris ilində dövlət tərəfindən təsis edilmiş ali təhsil müəssisələrinin bakalavr/müəllim hazırlığı üzrə inteqrə edilmiş bakalavr/magistr/baytarlıq üzrə inteqrə edilmiş magistr akkreditə olunmuş təhsil proqramlarının tələbəninin təhsil haqqını tam şəkildə dövlətin ödədiyi istiqamət/istiqamətlər:

İvane Cavaxişvili adına Tbilisi Dövlət Universiteti:

- Gürcü filologiyası;
- Tarix;
- Arxeologiya;
- Psixologiya;
- İbtidai sinif müəllimi hazırlığı üzrə inteqrə edilmiş təhsil proqramı;
- Riyaziyyat;
- Fizika;
- Kimya;
- Biologiya;
- İqtisadiyyat;
- Sosial fəaliyyət.

Gürcüstan Texniki Universiteti:

- İnşaat;
- Energetika və elektrik mühəndisliyi;
- Arxitektura;
- Riyaziyyat;
- Mühəndislik fizikası;
- Aqrar texnologiyaları;
- Ərzaq texnologiyası;
- Meşə işi;
- Aqromühəndislik;
- Heyvandarlıq;
- Aqronomiya;
- Torpaq və su resursları mühəndisliyi;
- Kimya;
- Mexanika mühəndisliyi və texnologiya;
- Sənaye mühəndisliyi və texnologiya;
- Dağ və geomühəndislik;
- Mühəndislik geodeziyası;
- Geologiya;
- Mühəndis təhlükəsizliyi və fəvqəladə halların idarəsi;
- İdarəetmə sistemləri, avtomatizasiya və test mühəndisliyi;
- Biotibbi mühəndislik;
- Metallurjiya;
- Materialşünaslıq;
- Üzümçülük və enologiya;
- Davamlı dağ turizmi və ev sahibliyi menecmenti;
- Dağlıq regionların üzvi fermer sistemlərinin idarəedilməsi;
- Təbii təhlükələr, davamlı mühit və

mühafizə;

- Dağın kənd mühitinin davamlı inkişafı;
- Kimyəvi və bioloji mühəndislik;
- Ekoloji mühəndislik;
- Rəqəmsal ünsiyyət texnologiyaları;
- Nəqliyyat;
- Logistika;
- Qida məhsullarının emalı və soyudu-cu texnologiyası;
- Elektrik və elektron mühəndisliyi;
- Mülki mühəndislik.

İlia Dövlət Universiteti:

- Gürcü filologiyası (əsas və əlavə ixtisas);
- Tarix (əsas və əlavə ixtisas);
- Arxeologiya (əsas və əlavə ixtisas);
- Fəlsəfə (əsas və əlavə ixtisas);
- İbtidai pillə müəllimi hazırlığı (I-VI siniflər) üzrə inteqrə edilmiş bakalavr-magistr proqramı;
- Riyaziyyat (əsas və əlavə ixtisas);
- Fizika (əsas və əlavə ixtisas);
- Arxitektura (əsas ixtisas);
- Biologiya (əsas və əlavə ixtisas);
- Mülki mühəndislik (əsas ixtisas).

Akaki Tsereteli adına Dövlət Universiteti:

- Gürcü dili və ədəbiyyatı;
- Arxeologiya;
- Tarix;
- Riyaziyyat;
- Biologiya;
- İqtisadiyyat;
- Müəllim hazırlığı üzrə inteqrə edilmiş bakalavr-magistr təhsil proqramı (ibtidai təhsil);
- Elektrik mühəndisliyi;
- İnşaat;
- Aqronomiya;
- Qida məhsulları texnologiyası və ekspertiza;
- Texniki sistemlər və aqrobiznesdə texnologiyalar;
- Qida məhsulları texnologiyası və təhlükəsizlik;
- Alman dili və ədəbiyyatı;
- Fransız dili və ədəbiyyatı;
- Kimya;
- Ekologiya;
- Coğrafiya;
- Tətbiqi bioelmlər (biotexnologiya);
- Nəqliyyat vasitələri xidməti və ekspertiza;
- İstehsal məhsullarının keyfiyyətinin

idarə edilməsi və texniki ekspertiza;

- Moda dizaynı;
- Əczaçılıq və kosmetik texnologiyalar;
- Ekoloji mühəndislik və tətbiqi ekologiya;
- Məktəbəqədər təhsil.

Samtsxe-Cavaxeti Dövlət Universiteti:

- Tarix;
- Gürcü filologiyası;
- İngilis dili filologiyası;
- İbtidai təhsil müəllimi hazırlığı üzrə inteqrə edilmiş bakalavr-magistr proqramı;
- İqtisadiyyat;
- İnformasiya texnologiyaları;
- Aqronomiya;
- Ekologiya;
- İctimai idarəetmə;
- Baytarlıq üzrə magistr proqramı;

Yakob Qoqebaşvili adına Telavi Dövlət Universiteti:

- İbtidai təhsil müəllimi hazırlığı üzrə inteqrə edilmiş bakalavr-magistr proqramı;
- Tarix;
- Gürcü filologiyası;
- Biologiya;
- Ərzaq texnologiyası;
- Aqronomiya;
- İqtisadiyyat.

Şota Rustaveli adına Batumi Dövlət Universiteti:

- İqtisadiyyat;
- İbtidai təhsil müəllimi hazırlığı üzrə inteqrə edilmiş bakalavr-magistr proqramı;
- İnşaat;
- Aqrar texnologiyalar;
- Gürcü filologiyası;
- Tarix;
- Biologiya;
- Kimya;
- Fizika;
- Riyaziyyat;
- Məktəbəqədər təhsil;
- Arxeologiya.

Soxumi Dövlət Universiteti:

- Riyaziyyat;
- Kimya;
- Biologiya;
- Fizika;

- Gürcü filologiyası;
- Arxeologiya;
- Tarix;
- Abxaz filologiyası;
- İbtidai təhsil müəllimi hazırlığı üzrə inteqrə edilmiş bakalavr-magistr proqramı;
- İqtisadiyyat.

Şota Mesxia adına Zuqdidə Dövlət Universiteti:

- Tarix;
- Gürcü filologiyası;
- İngilis filologiyası;
- Dövlət idarəçiliyi;
- İbtidai təhsil müəllimi hazırlığı üzrə inteqrə edilmiş bakalavr-magistr proqramı;
- Məktəbəqədər təhsil;
- Baytarlıq üzrə magistr proqramı.

Qori Dövlət Universiteti:

- Gürcü filologiyası;
- İngilis filologiyası;
- Tarix;
- İbtidai təhsil müəllimi hazırlığı üzrə inteqrə edilmiş bakalavr-magistr proqramı;
- Biologiya;
- İqtisadiyyat;
- Dövlət idarəçiliyi;
- İnformatika.

Ali təhsil müəssisələrinin maliyyələşdirilməsi aşağıdakı kimidir:

1. İvane Cavaxişvili adına Tbilisi Dövlət Universiteti – 2524,500.00 lari;
2. Gürcüstan Texniki Universiteti – 3,966,750.00 lari;
3. İlia Dövlət Universiteti – 900,000.00 lari;
4. Akaki Tsereteli adına Dövlət Universiteti – 2,124,000.00 lari;
5. Samtsxe-Cavaxeti adına Dövlət Universiteti – 659,250.00 lari;
6. Yakob Qoqebaşvili adına Telavi Dövlət Universiteti – 587,250.00 lari;
7. Şota Rustaveli adına Batumi Dövlət Universiteti – 967,500.00 lari;
8. Soxumi Dövlət Universiteti – 562,500.00 lari;
9. Şota Mesxia adına Zuqdidə Dövlət Universiteti – 225,000.00 lari;
10. Qori Dövlət Universiteti – 207,000.00 lari.

ÇATIŞMAYAN TİBB İXTİSASLARININ SİYAHISI MƏLUMDUR

Gürcüstanın işğal edilmiş ərazilərindən qaçqınlar, sağlamlıq və sosial müdafiə nazirinin imzası ilə kiçik həkimin defisitli tibb ixtisası üzrə dövlət sertifikatlaşdırma imtahanına buraxılma qaydası və şərtləri, eləcə də defisitli tibb ixtisaslarının siyahısı təsdiq edilmişdir.

Tibb istiqamətində çatışmayan ixtisasların siyahısı:

1. İxtisas – Psixiatriya;
2. Radiasiya onkologiyası;
3. Uşaq gastroenterologiyası;
4. Pataloji anatomiya – kliniki patologiya;

5. Nüvə təbabəti;
6. Kardiocərrahiyyə;
7. Neyrocərrahiyyə;
8. Anestezologiya və reanimatologiya;
9. Nefrologiya;
10. Təcili tibbi yardım;
11. Uşaqlar üçün təcili tibbi yardım;
12. Uşaqlarda infeksiya xəstəlikləri;
13. Uşaqlar üçün ftiziatriya-pulmonologiya;
14. Uşaq hematologiyası/transfuziologiya;
15. Plastik və rekonstruktiv cərrahiyyə;
16. Fiziki tibb, rehabilitasiya və kurortologiya;
17. Revmatologiya;

18. Məhkəmə tibbi.

Gürcüstanın işğal edilmiş ərazilərindən qaçqınlar, əmək, sağlamlıq və sosial müdafiə nazirinin sərəncamında bildirilir ki, “kiçik həkimə 2026-cı il 1 oktyabr qədər peşə inkişafı şurasının qərarı ilə ən azı bir çatışmayan həkim ixtisası üzrə dövlət sertifikatlaşdırma imtahanını vermək hüququ verilə bilər. Bunun nəticəsində, əgər o, şərtləri qane edərsə həkim fəaliyyəti göstərmək hüququ qazana bilər”.

Səhifədəki məlumatlar edu.aris.ge saytından götürülüb.
Gürcü dilindən tərcümə etdi Aynurə ƏLİYEVƏ

TƏNQİDƏ DÖZÜMLÜ QƏZET YAZILARI

Qəzet yazılarının üslubu bir neçə əsas xüsusiyyət üzərində qurulur: aktualıq, aydınlıq, konkretlik və oxucunu məlumatlandırmaqla yanaşı, onu düşündürmək. Jurnalist yazısında hissi ifadələr, lirik təsvirlər ola bilər, amma bunlar mətni ədəbi povestə çevirməməli, əsas ideyanı kölgədə qoymamalıdır. Çox vaxt qəzet janrında müəllifin “özünü danışması” deyil, mövzunu danışması əsas şərtidir. Oxucu qəzet yazısında ədəbiyyat dərsi yox, mövzunun faktlara söykənmiş, məntiqli və yığcam izahını gözləyir. Amma son zamanlarda “Yeni Yol” qəzetinin bəzi məqalələrində bu balans

pozulur. Mövzudan çox müəllifin şəxsi hissləri, uzun-uzadı bənzətmələri, mövzunun kənar hekayələrlə bəzədilməsi oxucunun diqqətini yayındırır. Faktlar və arqumentlər isə ya azdır, ya da gec təqdim olunur. Nəticədə məqalə xəbərin, araşdırmanın və ya analiz deyil, şəxsi gündəliyin səhifəsinə bənzəyir.

Məhz buna yaxşı nümunə kimi Validə Fətullayevanın “Xaricdə axtarılan, daxildə gizlənen” adlı yazısını götürək. Yazının məqsədi insana xoşbəxtliyin əsl mənbəyinin öz içində olduğunu izah etməkdir. Mövzu insani və fəlsəfidir. Amma qəzet üslubunun tələblərinə uyğunluq baxımından ciddi boşluqlar var. İlk olaraq, elə yazının giriş hissəsi poetik və ümumiləşmiş təsvirlərlə başlayır: “İnsan doğulduğu andan nəyisə axtarmağa başlayır...” Bu cümlə ədəbi mətn üçün cazibədar, amma qəzet oxucusu üçün konkretlik çatışmır. Qəzet mətnində həddən artıq poetiklik bəzən məzmunun sərtliyini yumşaldır, problemi isə kölgədə qoyur. Əgər yazının məqsədi sosial bir məsələni gündəmə gətirməkdirsə, giriş hissə oxucunun zehmində dərhal konkret bir tablo yaratmalıdır ki, faktlarla möhkəmlənsin. Lakin bu girişdə həmin tablo yoxdur. Burada “insan” ümumi bir varlıq kimi təqdim olunur, lakin jurnalistik yanaşmada o insan kimdir, harada yaşayır, hansı vəziyyətlə qarşılaşıb – bu sualların cavabı dərhal verilməlidir.

İkinci məsələ isə fakt çatışmazlığıdır. Birinci kursun elə ilk semestrində öyrəndiyim bir qaydadır ki, əgər oxucunu cəzb etmək istəyirsənsə onu inandırmaqla, onu inandırmaq üçün konkret faktlardan, mənbələrdən istifadə etməlisən. Bu yazı isə faktlardan kasıb qalıb və məqalə boyu yalnız şəxsi müşahidələr və hisslər təqdim olunub. Əgər xoşbəxtliklə bağlı psixoloqların araşdırmaları, statistika, sitat kimi məlumatlardan istifadə olunsaydı bunlar mətni həm zənginləşdirər, həm də iddialara elmi əsas verərdi. Əks halda, məqalə “mən belə düşünürəm” çərçivəsində qalır. Qəzet janrında isə oxucu müəllifin şəxsi qənaətindən çox, faktlarla dəstəklənmiş nəticəni görmək istəyir.

Bundan başqa, yazının yazılma məqsədi aydın deyil. Öyrəndiyim qaydalardan biri də “əgər oxucunu düşündürmək istəyirsənsə əvvəlcə özün düşünməlisən” qaydasıdır. Bunun üçüncü hansısa problem və ya hadisə səni narahat etməlidir ki, sən onun ətrafında düşünüb, onu analiz edib yazasan və oxucu da həmin hadisəni dərk edib bu haqda düşünsün. Validənin yazısında bunların heç biri yoxdur, bəlkə də mən görməmişəm. Yazını oxuyandan şəxsən məni düşündürən onun niyə bu mövzuya toxunduğu, məqsədinin nə olduğu, hansı problemi ortaya qoyduğu fikirləri idi. “Burada müəllif nə demək istəyib?” sualının cavabı yoxdur, həmçinin “o xoşbəxtlikdən danışır, amma niyə danışır? Yalnız izlədiyi zaman ona təsir edən bir videoya görə?” sualının cavabı da.

Ən sonda verilən “iki bitki” hekayəsi maraqlı metaforadır və demək olar ki, məqalənin əsas sübutu kimi təqdim olunur ki, bu da arqument zəifliyini daha da üzə çıxarır. Metafora konkret faktların, statistik məlumatların və ya real həyat nümunələrinin yerini tuta bilmir. Bu səbəbdən məqalə daha çox şəxsi düşüncə yazısına bənzəyir, nəinki ictimai-sosial mövzunu elmi və ya analitik əsaslarla araşdıran bir yazıya.

Beləliklə, Validənin yazısı insana xoşbəxtliyin daxildən gəldiyini xatırlatsa da, qəzet üslubunun əsas tələblərinə tam uyğun deyil. Yuxarıda da qeyd etdiyim kimi, oxucu faktlara, dəqiq arqumentlərə və aydın struktura daha çox ehtiyac duyur. Şəxsi təcrübə və poetik təsvirlər maraqlıdır, amma qəzet səhifəsində onları yalnız əlavə, əsas arqumentləri dəstəkləyən vasitə kimi görmək lazımdır. Həmçinin subyektivliyi bir kənara qoyub obyektiv olmaq və hiss və fikri düzgün balansda təqdim etmək lazımdır. Əks halda, məqalə öz funksiyasını itirir və “necə olur olsun, tək yazı olsun” formatında olur. Bu tipli məqalələrin yeganə faydası isə tənqid etməyə mövzu axtaranlar üçün əla material olmasıdır.

Çiyalə OSMANOVA

Tbilisi Dövlət Universitetinin Sosial və siyasi elmlər fakültəsinin 1-ci kurs tələbəsi

TƏLƏBƏLƏRİN İŞSİZLİK QORXUSU

Kəçdiyimiz günlərdə yüzlərlə gənc uzun və əziyyətli universitet həyatını başa vuraraq məzun oldu. Diplom əldə etmək təkə bir sənəd almaq deyil, illərlə çəkilən zəhmətin, gecə-gündüz oxumağın, imtahan stresinin və ümid dolu arzuların nəticəsidir. Bu an gənclər və onların ailələri üçün böyük bir qürurun və sevincin mənbəyidir. Məzuniyyət mərasimlərində üzlərdə xoş təbəssüm, gözlərdə isə gələcəyə dair ümid və inam oxunurdu. Hər şey yeni bir həyatın başlanğıcı kimi görünürdü. Ancaq bu sevinc hissi çox da uzun sürmür. Məzuniyyətin gətirdiyi qürurun arxasında səssiz və eyni zamanda böyüyən bir qorxu gizlənir – işsizlik qorxusu. Bu, sadəcə bir neçə məzunun şəxsi narahatlığı deyil. Bu gün gənclərin əksəriyyəti eyni sualla qarşılaşır. “İndi nə olacaq? İş tapa biləcəyəmmi?” Gənclər arasında bu sual getdikcə ümitsizliklə səslənir və bəzən illərlə çəkilən zəhmətin “bəlkə də bu qədər əziyyət hədəf getdi” fikrinə çevrilməsinə səbəb olur.

Əgər illərlə oxuduğun sahədə iş tapa bilmirsənsə, diplom hansı mənanı daşıyır? Cəmiyyətin, tanışların və qohumların bitib-tükənməyən “məsləhətləri” bəzən bu sualları daha da ağırlaşdırır. Məsələn, “Bu ixtisasda pul yoxdur. Bazarda daha çox qazanarsan”, “Onsuz da iş üçün tanış tapmaq lazımdır”, “Yaxşı daydayın yoxdusa, çətin məsələdir”, “Diplomu şkafla başına qoy, özünə başqa yol tap” kimi cümlələr gənclərin motivasiyasını aşağı salır. Nəticədə insan öz seçimindən, sevdiyi sahədən uzaqlaşır və başqalarının qurduğu gələcəyi yaşamağa başlayır.

Bir çox gənc universitetdə həvəs və maraqla oxuyur. Amma məzun olduqdan sonra qarşılaşdığı reallıqlar onu getdikcə ümitsizliyə sürükləyir. Ən yaxşı universitetləri bitirənlər belə artıq özlərini sual altına qoyurlar: “Kimə nəyi necə izah edim ki, işə qəbul olum?” Bu vəziyyət əmək bazarında bilik və bacarıqların yox, əlaqələrin ön planda olduğunu göstərir.

Bütün bunlar isə gənclərin təhsil sisteminə olan inamını sarsıdır. Gənclər arasında haqlı olaraq tez-tez belə fikirlər yaranır: “Əgər 4-5 il oxuyub diplom aldıqdan sonra yenidən əlavə kurslara yazılmalı, fərdi inkişaf üçün ayrıca vaxt və vəsait sərf etməliyəksə, onda bu diplom bizim nəyimizə lazımdır?” Bu fikirlər gənclərin narahatlığının, ümitsizliyinin əksidir. Çünki işə qəbul olmaq üçün artıq təkə diplom kifayət etmir. Əlavə bacarıqlar (xarici dillər, texnoloji savad, bəzən isə yaxşı daydayının olması) tələb olunur. Universitetlərin təqdim etdiyi nəzəri biliklər isə realda iş həyatının tələbləri ilə çox zaman uzlaşmır.

Bu reallıqla üzləşən gənclərin bir qismi alternativ yollar axtarmağa başlayır. Bəziləri daha universitetdə oxuyarkən kiçik bizneslər qurur, öz xərclərini qarşılamağa çalışır və məzun olduqdan sonra da bu işi davam etdirirlər. Bu, onlara həm maddi azadlığı, həm də özünə güvən qazandırır. Digərləri isə onlayn sahələrdə işləməyə və sosial media üzərindən gəlir əldə etməyə çalışırlar. Bəzən bu addımlar məcburiyyətdən, bəzən isə öz ayaqları üzərində durmaq istəyindən irəli gəlir.

Fərdi inkişaf kursları, təcrübə proqramları, könüllü işlər və yeni sahələrə maraqlar gənclərin bu çətin dövrdə tutduğu əsas yollardandır. Amma təəssüf ki, bu fürsətlər də hər kəs üçün hər zaman əlçatan olmur. Sosial əlaqələrin bəzən bacarıqdan və diplomdan üstün tutulması bir çoxunun motivasiyasını yenidən azaldır. Gənclərin bir hissəsi arzularını təxirə salır, ya da tamamilə başqa, bəlkə də sevmədiyi sahələrə yönəlməyə məcbur qalırlar.

Bu reallıq qarşısında yalnız gənclərin fərdi mübarizəsi kifayət etmir. Təhsil sistemi və cəmiyyət də dəstək olmalıdır. Cəmiyyət gənclərə təzyiq yox, dayaq olmalıdır. Çünki onların gələcəyi təkə özlərinin deyil, eyni zamanda cəmiyyətin gələcəyidir.

Məzun olmaq, əlbəttə ki, sevinc və qürur dolu bir andır. Amma bu sevincin uzunmüddətli və davamlı olması üçün işsizlik qorxusu da aradan qaldırılmalıdır. Gənclərin diplomunu sadəcə bir kağız parçasından ibarət deyil. Bu, onların həyatlarının bir açarıdır. Bunun üçün təzyiq deyil, dəstəyə və anlayışa ehtiyac var. Ancaq o zaman gənclərin illərlə çəkdiyi zəhmət hədəf getməyəcək və diplomlar şkafla üstündə deyil, həyatın mərkəzində öz yerini tapacaq.

Validə FƏTULLAYEVA

Tbilisi Dövlət Universitetinin Dəqiq və təbiət elmləri fakültəsinin 1-ci kurs tələbəsi

BABAMIZIN CİNLƏRİ VƏ YA CAVABSIZ SUALLARIN CAVABI

Qızımın hürkək şəkildə “cinçix-arma nədir” deməsi məni necə narahat etdisə, bəlkə də 40 dəqiqə izahat verdim. Narahatlığımın əsası isə yeniyetmə yaşında hər kəsin keçirdiyi o qorxulu anları xatırlamağım oldu. Düşündüm, bunu niyə yazmayım ki?

Adım kimi əminəm, hər kəsin bir “cin tutan babası” olub. Baba hər səhər görərmiş at tərləyib, cindən şübhələniblər. Sonra o cinə iynə (sancaq) taxıblar. Həmin cini istədikləri qədər işlədərmiş, “cin əli dəyəən hər şey bərəkətli” olarmış, qurtarmazmış. Bir gün təsadüfən kimsə o iynəni çıxarar və cin adamlardan qaçıb öz cin dünyasına qovuşarmış. Babaların bu qəhrəmanlığını da nənələr nəvələrə danışardı. Maraqlı tərəfi isə odur ki, bütün nənələrimiz eyni ssenarini müxtəlif məkanlarda danışarmış. Bu nənələr Qarabağdan Göyçəyə, Zəngəzurdan Borçalıya, Qazaxdan Naxçıvana tanıdığım bütün tələbələrin nənələri idilər.

Mən bir az araşdırma və məntiqi düşüncə yürüdərək psixoloji və fizioloji nöqtəyi-nəzərlə ixtisasıma uyğun gələn nəticəni bölüşürəm.

Belə deyilir ki, Tanrı Adəmi torpaqdan, mələkləri nurdan, şeytanı oddan, cinləri tüstüdən yaratdı: “Biz cinləri tüstüsüz odd-

an yaratdıq” (Qurani-Kərim, Hicr surəsi, ayə 27). Cinlər gözə görünmür, istədikləri rola girir və ərəb dilində tərcüməsi də gizlənməmiş mənasındadır. Digər dinlərin kitablarında da “pis ruhlar”, “şeytani qüvvələr” kimi təsvir olunur. Və bu qüvvələrdən qorunmağın yolu kimi dualar oxumaqla təmizlənmək tövsiyə olunurdu. Sovet nənələri də babalarımızın qəhrəmanlıq nağıllarının sonunda özünü qorumaq üçün mütləq “bismillah” deyən deyərmişlər. Beləcə “bismillah” qaranlıq otağa girəndə, qaranlıq yol gedəndə, gecə ev işi görəndə özünü təhlükəsiz idilər. Beləcə nəvələr nənələrdən aldığı talisman sözlə yaddaşlarına uzunmüddətli bir “bizimlə birlikdə yaşayan cinlər” xofu həkk elədi. Sonra o uşaqlar böyüdü, ziyalı sayı çoxaldıqca daha nəvələr cin tutan babalardan danışmadılar. Beləcə bu xatirələr folklorla döndü.

İnsanda şüuraltı yaddaş deyilən, bizdən asılı olmayan genetik məlumatlar var. Mən bu gün o mövhumata inanmasam da, şüuraltı genimdə o məlumat özünə yer edib. Mütləq şəkildə məndən sonrakı nəsələ ötürüləcək. Genetikamızda olan qurd yağı kimi, lax yumurta kimi və s. Canında olan ağrıyı “cin girmə” kimi anlayan və anladan xəstə həmin nənələrin nəticəsidir. Müm-

kün deyil firəng olsun, rus da ola bilməz, hələ afrikalı heç ola bilməz. Ona görə ki, onlarda cin yox, qurd yağı da yox, fil sümüyü var. Kiminsə üstündən fil sümüyü çıxsa, hələ iki dəfə də rəqs etmiş olsalar, bu ölüm hökmüdür. Niyə? Ona görə ki, şüuraltı inam artıq genetikaya təsir edib, amma o qurd yağından xörək də bişirsən onlara təsir etməz; biz fil dişindən qorxmayan kimi. Eynilə dualar oxumaqla insan psixoloji, emosional şəkildə bu ağırlığı öz üzərindən kənarlaşdırır. O dualar dinindən asılı olmayaraq hər bir insana psixoloji, mənəvi rahatlıq gətirir. Bütün bu qarabasmaları yetkin yaşda dəf etmək asandır, amma yeniyetmələrdə, zəif iradəli gənclərdə bu mif qorxu şəkildə psixoloji zərbə və pis nəticə yarada bilər. Din insanları çərvədə saxlayan elə böyük bir səbəbdir, inamsızlıq olan zaman isə qiyamət olacaq. Əminəm ki, elə zamanda da belə qorxunc miflər yaratmaqla özəl olaraq əsarət xofu yaradırlarmış.

Quran-Kərim kitabımızda 1400 il əvvəl deyilən bəzi fikirlərin elmi sübutu XX əsrdə öz əksini tapdı. Elmlə açma bilmədiklərimizi isə ya möcüzə, ya da mövhumat kimi qəbul edirik. Bu gün bizim fəza sistemi üç ölçülüdür (X, Y, Z). Kənar qüvvələri

isə dərk etmirik. İnanıram ki, bir gün dərk edəndə babalarımızın cin toyuna necə gedib düşdüyünü də, uzun saçlı sarı cin qızların necə at çapmağın da izah edə biləcəyik. Hələlik, istəsək də, istəməsək də nənələrin formalaşdırdığı psixoloji yaddaşımızda cin xofu var. Məhz ona görə hər qaraltıdan müdafiə üçün instinktiv olaraq “bismillah” deyirik.

Bax indi gecənin üçündə bu yazını yazarkən pəncərə taqıldadı. Ola bilsin quş dəyə bilirdi, amma mən özümdən asılı olmayaraq “bismillah” dedim. Əminəm, siz də oxuyarkən belə dediniz. Yusaq uyulmaz, silsək silinməz...

Hamımıza bu cinli dünyada cinlənmədən yaşamaq arzu edirəm.

Esmira ƏLƏKBƏRLİ

Marneuli rayonu Qaçaqan 2 saylı ictimai məktəbin kimya-biologiya müəllimi

ŞİKAYƏT VƏ MƏSLƏHƏT

Sikayət və məsləhət, necə də dərd və dərmanı andırır, elə deyilmi? Buradan baxanda düzgün dərman və düzgün məsləhətlə həll olunmayacaq problem yoxdur kimi görünür. Bəs görəsən düzgün dərd və düzgün şikayət deyə bir şey varmı? Problemin həll olunmasında rolları varmı?

Yaşadığımız dövrü səbəb göstərərək sonsuz sayda şikayət haqqımızın olduğunu tez-tez dilə gətiririk. Dilə gətirməklə yanaşı, maksimum dərəcədə də bu haqqımızdan yararlanırıq. Birini belə ziyan etmirik. Lazım olsa, çörəyi, yeməyi, digər haqlarımızı ziyan edərək, amma şikayət haqqı tamam fərqlidir bizim gözümdə...

Birimiz “çox yorğun hiss edirəm” deyə deyində, digərimiz sən özününkünü dərmi sanırsan intonasiyası ilə “mən həm yorğun, həm xəstə, həm də depressiv hiss edirəm” deyirik. Biri “borcum var” deyə dərhləndə, biz “həm borcum var, həm də evsiz-şik-sizəm” deyə əlavələr edirik. Biri “ölürəm” deyə şikayətləndə, az qalır “mən daha çox ölürəm” deyək. Məzarda yatanı belə utandırırıq ölü olduğuna, elə ah-nalə edirik ki, az qalır dil açıb desin ki, gəl uzan, sən daha çox haqqındır.

Hər şeydə olduğu kimi, dərhlərlə də

yarışıraq, amma onları bölüşə bilmirik. Buna görə də ayrıca şikayətlənirik. Çünki məqsədimiz dərdimizi danışmaqdan çox, digərinin dərmini kölgədə qoymaq olur. Problemin həllinin onun sadələşdirilməsi ilə başladığımızı bilsək də, elə adi, kiçik şeylərə vaxt ayırmağı özümüzə yaraşdırmırıq. Ya da ki, bir ehtimal yenə var, amma olduqca qorxuducudur: Problemimizin həll olunmasını istəmirik. Çünki problem olmasa, necə yaşayacağımızı təsəvvür edə bilmirik, etməmişik. Bəzilərinə elə mənimsəmişik ki, çox insan bizi onlara görə tanıyır. Belə bir şeyin anıdan yox olması, sevincdən çox itkili, boşluq gətirər kimi gəlir bəlkə də. Çünki həyatımızı o problem ətrafında fırladıraq, ona görə formalaşdırmışıq. Lazımı bütün şəraitə, konfortu yaratmışıq ki, bizdən ayrılmasın.

Yaxşı, şikayətdən yetərincə şikayətləndik. İndi keçək məsləhətə.

Adətən, şikayətlə qoyduğumuz bünövrəni məsləhətlə davam etdiririk. Ancaq məsləhətdə o qədər ustalaşmışıq ki, bünövrəyə ehtiyac duymadan saraylar tikirik. Bu da xəstə olmayan birinə hər gün fərqli resept yazmaq kimi bir şey olur. Həqiqətən xəstə biri ilə qarşılaşanda da, ağırlıqşılardan (universal məsləhətlərdən) istifadə edirik. Məsələn, gəlin indi universal məsləhətlərdən ən çox yayılmışını müzakirə edək. Bu məsləhət yaşından, işindən, ixtisasından, ailə vəziyyətindən asılı olmayaraq hər kəsə uyğun görülən o məsləhətdir: “Bala, ağıllı ol!” Bu eşitdiyiniz cümlə, təəssüf ki, bəzi valideynlər və uşaqları arasında keçən tək söhbətdir. Heç kim bu məsləhəti açıqlamağa, yanına sözlər əlavə etməyə, müzakirə etməyə ehtiyac

duymur. Birindən daha çox təcrübəli, daha çox bilikli, daha çox görüb-götmüş görünməyən yolu bu məsləhətdən keçir. Bir söz nə qədər çox istifadə olunarsa, bir o qədər tez əzbərlənir. Yəqin təsdiqləyirsiniz ki, əzbərləmək öyrənməkdən çox uzaq bir kəlimədir. Məsələn, mən yeni danışmağa başlayanda bu söz mənə ən çox ağlayanda deyilirdi. “Ağıllı” o zamanlar mənə üçün ağıllamaq idi.

Bir az böyüdüm, artıq anamın əlindən tutub qonaq gedəcək yaşa gəlmişdim. Orada əlimi xoşuma gələn bir şirniyyata uzadan kimi, anam mənə “ağıllama!” dedi. Mən də dediyini anlamayıb götürdüyüm şirniyyatın kağızını soyanda, anam daha hiddətlə qışqırdı. O gün anladım ki, ağıllı, ağıllamaq yox, şirniyyat yeməməkdir.

Bir az daha böyüdüm, birinci sinif şagirdi oldum. İlk gün məktəbə gedəndə dostlarımı tanımağa çalışırdım. Elə bu yerdə müəllim “şirniyyat yeməyin” dedi, mən də başımı yuxarı-aşağı sallayaraq “yaxşı” dediyimi göstərərək söhbətə davam etdim. Bir dəqiqə sonra ağıllı sakit durmaq olduğumu anladım. Sonra sinifdə tez-tez təkrarlandı bu cümlə, amma hər dəfə fərqli bir şeyə görə. O zaman ağıllı olmaq mənim üçün ağıllamaq, şirniyyat yeməmək, səssiz olmaq, yaxşı oxumaq, vaxtında dərslərə gəlmək və bir çox şey demək idi. Zamanla anladım ki, gün içində etdiyim şeylərin hamısı demək olar ki, ağıllı olmaqdır. Amma heç vaxt onu cümlədə istifadə edə bilmədim. Dərsimi yaxşı hazırlayanda dönüb müəllimimə “Müəllim, mən bu gün ağıllı oldum” deyə bilmədim. Dişim ağrıyıb, konfet

yeyə bilməyəndə də eyni şəkildə “Ana, mən bu gün ağıllı oldum” deyə bilmədim, çünki ağrıdan ağlayırdım, bu da tam olaraq ağıllı olmaq sayılmırdı mənim gözümdə. Cümlədə istifadə edə bilməyəndə anladım ki, bu söz böyükələr üçündür. Böyüməkdən çox, bu məsləhəti vermək üçün tələsirdim.

Məktəbi bitirdim, universitetə başladım, yenə də bu məsləhəti eşidirəm. Ağıllı olmaq deyəndə nəyi nəzərdə tutursunuz? – deyə sual versəm bəlkə də, məsləhət verənlərin çoxu bunu cavablaya, ya da fikrini tam çatdırıb bilməz, amma bu onu istifadə etməyi buraxacağı mənasına gəlir.

Doğru seçilmiş şikayət də, doğru edilən məsləhət də xilaskardır. Amma biz şikayət edərkən dərd yarışırdır, məsləhət verərkən özümüzü tərifiyirik. Başda da vurğuladığım kimi, bir çox ailədə “ağıllı olmaq” anlayışı “səssizlik” kimi aşılındığı üçün uşağın ana-ata ilə nəyisə müzakirə etməsi hələ də ayıb sayılır. Ana-ata isə məsləhət verərkən uşağına indiyə qədər etdiyi doğrulardan danışır, heç vaxt yanlışlarından, yanlış bir şey etsə necə düzəltməli olduğundan danışmır. Uşaq da səhv edəndə ən çox ailəsinin xəbər tutmasından qorxur. Elə çox vaxt da qorxduğu kimi olur, ailəsi bilir və ard-arda səhvlər edən övladları olduğu üçün onun-bunun yanında şikayətlənir.

Ona görə də, həyatı düzgün şikayət və düzgün məsləhət formalaşdırır, inkişaf etdirir.

Hürmizə ƏHMƏDOVA

Tbilisi Dövlət Universitetinin Kimya fakültəsinin 2-ci kurs tələbəsi

YOLLA BAĞLI MİFOLOJİ GÖRÜŞLƏR

Yol insanın bir yerdən başqa bir yerə getməsi üçün bir vasitədir. Əski insan mağarasından bayıra atdığı ilk addımla ilk yolun da başlanğıcını qoymuşdur. İbtidai çağlarda insanın gedib-gələcəyi yerlər çox az, bəlkə də barmaqla sayıla biləcək qədər idi. İbtidai insan mağaradan çıxıb hara gedə bilərdi? İnsanın ilk axtardığı yer içməli su mənbəyi – bulaq, çay, göl olmalı idi. Şirin su mənbələri qədim dövrlərdə, elə indi də həyati əhəmiyyət daşıyırdı. Bulaq başına getmək, su içmək üçün qədim dostumuza onu aparıb çıxaracaq yol lazım idi.

Susuzluğunu yatırandan sonra insanın qidalanmaq istəyinin baş qaldırması çox çəkməməli idi. Bu dəfə yemək istəyən mədəsinə nəşə ötürmək lazım gəlirdi. Bunun üçün ilk növbədə qida əldə etmək gerek idi. Ətrafdan yeməli nələrsə tapmaq olardı. Ancaq həmin qidaya çatmaq üçün ona gedə biləcəyi yol lazım gəlirdi. Qədim ovçunun bir ov dalınca günlərlə getməsi üçün yol lazım gəlirdi kimi, yığıcı, toplayıcıya da gedib təbiətin hazır nemətlərini topladıqdan sonra yaşayış məskəninə qayıtması üçün yol gerekli idi. Daha sonralar maldarların heyvan sürülərini bir yerdən başqa yerə aparması üçün də yolun varlığı eyni dərəcədə vacib idi. Düzdür, qədim ovçunun mütəhərrik hərəkətliliyi ilə, qədim maldarın dinamik yaşayışı ilə müqayisədə oturaq həyat təzi keçirən əkinçinin həyatı öz passivliyi ilə fərqlənsə də, əkinçiyə də gedib-gəlmək üçün yol lazım gəlirdi. Tayfalararası savaqların intensivləşməsi ilə yeni yolların salınmasına böyük ehtiyac yaranırdı.

Gedib-gəldikə işlək hala düşən yol qədim insanın həyat qaynaqlarından biri idi. Yolsuzluq onun həyatını cəhənnəmə çevirə bilər, həyatını davam etdirməsini mümkünə hala gətirərdi. Onun üçün yol qutlu, mübarək, müqəddəs bir varlığa çevrilməkdə idi. Hələ bəşərin ilkin dövrlərindən yol and yerinə çevrilmiş, yolla bağlı sınaqlar, müxtəlif deyimlər meydana çıxmışdır. Əski türk xalqlarında yol ilahi, qutlu nəsnələr sırasına aid edilmiş, onun paklığı, arılığı qayğısına qalınmışdır.

Bu gün də xalq arasında yola and içənlərə rast gəlmək mümkündür. “Bu yol haqqı”, “Getdiyimiz bu Alı yol haqqı” kimi andlar bu qəbildəndir. Verdiyimiz ikinci anddakı “Alı yol” söz birləşməsi bəzən “Əli yol” kimi təqdim edənələrə rast gəlirik və ifadəni dördüncü ərəb xəlifəsi Əli ilə bağlamaq istəyi açıq-aşkar hiss olunur. Burada özümüzü saxlaya bilməyib bu cür düşüncələrə bir sadə sual vermək istəyirik: Yolun Əliyə və ya Əlinin yola nə aidiyyəti var?

Fikrimizcə, “Alı yol” deyimini başlanğıcda “ulu yol” kimi işlədilmiş, sonralar ifadənin “ulu” tərəfi “Alı” kimi dəyişikliyə uğramış, daha sonralar isə “Əli”yə çevrilmişdir. Düşünürük ki, “Alı” və ya “Ulu” əski türk dünyagörüşündə yol Tanrısının adı olmuş, yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, sonradan mənə unudularaq, söz “Alı”ya dönüşmüş və ilkin mənadan uzaq düşülmüşdür. Digər bir ehtimalımıza görə isə söz “al”dan yaranmış, al rənglə, qırmızı rənglə bağlı meydana çıxmışdır. Alın, qırmızının isə odun, ocağın, alovun, eləcə də Günəşin rəmzi olması barədə ötən yazılarımızda kifayət qədər bəhs etmişik.

Yol əski düşüncədə zaman bildiren istilah kimi çıxış edir. İnsan “bir səfər getdim”, “bir dəfə olmuşam”, “bir uğur getmişəm” kimi deyimlərlə yanaşı “bir yol”

qəlibindən də istifadə etmiş, yolu zaman vahidi kimi dil faktına çevirmişdir.

Burada “yol” məfhumu ilə “uğur” sözünün bağlılığına da qısa bir nəzər salmamız gərəkdir. Səfərə, yəni yola çıxan adama “uğur olsun”, “uğurun xeyir olsun” deyilməsi əksər ellərimizdə geniş yayılıb. Qarşısından dovşan, pişik kimi heyvanların, eləcə də ayağı ağır adamların çıxacağı ilə uğursuzluğa düşər olacaqlarını güman edən əcdadlarımız köpək, qurd kimi düşərli heyvanlarla, habelə ayağı yüngül adamlarla rastlaşdıqda səfərlərinin uğurlu olacağına inanmışlar. Görünür ki, “Uğur” əski türk tanrıları pantheonunda yolu, yolçuları himayə edən fəvqəltəbii varlıqlardan biri olmuşdur.

Əski türk düşüncəsi yola canlı varlıq kimi baxmış, hətta yola müəyyən insani keyfiyyətlər, insana xas olan xüsusiyyətlər aid etmiş, “yolun başı”, “yolun ayağı”, “yolun ağzı” olması qənaətinə gəlmişdir.

Xalqın dilində bu gün də işlək olan “Yolun ağ gəlsin” kimi alqışın, “Yolun qara gəlsin” kimi qarğışın varlığı əcdadlarımızın yola və ya yolu, yolçunu himayə edən mifik personajlarla bağlı düşüncənin məhsulu olmalıdır.

Hələ qədim zamanlardan türk xalqları yol sözündən maliyyə əməliyyatlarında bir termin kimi istifadə etmişlər. Yaxın keçmiş qədər Qarayazıda oğlan tərəfin qız evinə ödədiyi maddi hər şey, o cümlədən də pul “yol” adlandırılırdı. Yolun bu şəkildə istifadəsinə biz “Kitabi-Dədə Qorqud” dastan-

larında da rast gəlirik. Dəli Qarcar bacısı Banuçiçəyə elçi gələn Dədə Qorquddan soruşur: “Dədə, qız qarındaşımın yolına (kursiv bizimdir – A. M.) bən nə istərsəm, verərsin?”. Dastandan gətirdiyimiz bu kiçik iqtibasda yol məhz oğlan tərəfin qız evinə verəcəyi mal-mülkü nəzərdə tutur. Ayrı-ayrı türk xalqlarında oğlan tərəfdən qız evinə verilən maddi nemətlər və ya bunu əvəz edən pul başlıq, kalın adlandırılarsa da, yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, Qarayazıda “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanlarında işlədildiyi kimi “yol” şəklində varlığını sürdürmüşdür.

Yol qanundur, yol türkün törəsidir. Bunun belə olduğunu Orxon-Yenisey yazıları da və digər yazılı türk qaynaqları da təsdiqləməkdədir. Bu xüsusda türk tarixinin böyük araşdırmaçısı Bahəddin Ögəlin fikirləri bu sahə ilə maraqlananlar üçün mühüm əhəmiyyətə malikdir. Bu gün biz hər işin bir yolu var deyəndə, hər işin bir qanunu, qaydası olduğunu anlatmaq istəyirik. “Yoldan çıxmaq”, “yolunu azmaq” kimi deyimlər də yolun qanun olmasını təsdiqləyir. Hər iki ifadədə şəxsin elin adətini, elin qəbul etdiyi qayda-qanunu pozmasına işarə edilir. “Yoluna düzəlmək” deyimində qanunu pozan, ona əməl etməyən şəxsin artıq qanuna tabe olduğu, haqq yoluna gəldiyi öz əksini tapır. Biz tərəflərdə işlədilən “Yoloğlu”, “Üzüyola” kimi deyimlərdə şəxsin qanunsevərliyi, qanundan çıxmağı aqlının ucundan belə keçirmədiyini ifadə olunur.

Biz bir yazının da sonuna gəldik düşüncəsi ilə üç nöqtə qoymağı düşünsək də, yolla bağlı mifik-etnoqrafik bütün məsələlərə münasibət bildirdiyimiz iddiasında deyilik. Dini, elmi, ədəbi yollar barədə burada söhbət açmamamızın ən başlıca səbəbi mövzuya qaldığımız yerdən davam etmək istəyimizlə bağlıdır.

Afiq MUXTAROĞLU

15 AVQUST
2025-Cİ İL
№ 14 (231)

Yeni YOL

Qəzet 17 iyun 2015-ci il tarixindən nəşr olunur.

DİREKTOR MÜAVİNLƏRİNİ VƏZİFƏYƏ TƏHSİL NAZİRİ TƏYİN EDƏCƏK

Təhsil, elm və gənclər naziri Givi Mikanadzenin imzaladığı sərəncama əsasən, onun quruma tabe olan ictimai, hüquqi şəxslərin direktor müavinlərini təyin etmək və azad etmək hüququ olacaq.

Dəyişikliklərə əsasən:

Şota Rustaveli adına Gürcüstan Milli Elm Fondunun baş direktorunun birinci müavinini/müavinlərini nazir vəzifəyə təyin

edir və vəzifədən azad edir.

Qiymətləndirmə və İmtahanlar üzrə Milli Mərkəzin direktor müavini/müavinlərini nazir vəzifəyə təyin edir və vəzifədən azad edir.

Təhsil Araşdırmaları üzrə Milli Mərkəzin direktorunun müavini var, onu nazir vəzifəyə təyin edir və vəzifədən azad edir.

Beynəlxalq Təhsil Mərkəzinin direktorunun 1 müavini var, onu nazir vəzifəyə təyin edir və vəzifədən azad edir. Direktor olmadıqda, yaxud direktorun səlahiyyətlərini icra etməsi mümkün olmadığı halda onun öhdəliyini direktor müavini yerinə yetirir.

Gənclər Agentliyinin rəhbərinin 3 müavini var (həmçinin, 1 birinci müavini), onları nazir vəzifəyə təyin edir və vəzifədən azad edir.

Təhsilin İdarəsi üzrə Məlumat Sisteminin rəhbərinin 2 müavini var, onları nazir vəzifəyə təyin edir və vəzifədən azad edir.

Mənbə: etaloni.ge

ŞAĞIRDIN MƏKTƏBLİ FORMASI GEYİNMƏKDƏN İMTİNA ETMƏK HÜQUQU VAR

Son dövrdə məktəbli formasının tətbiq edilib-edilməməsi məsələsi aktuallaşıb. Müəyyən məktəblər artıq ictimai şəkildə yeni tədris ilindən ümumtəhsil müəssisələrində bir növ "dres-kod"un qəbul edilməsini anons edirlər. Ancaq maraqlıdır ki, məktəbin bu istiqamətdə hansı hüququ var?

Məsələni ümumtəhsil haqqında qanun tənzimləyir. Qanunda oxuyuruq ki, məktəbin yal-

nız şagirdlərə deyil, müəllimlərə də uniforma tətbiq etmək hüququ var. Ancaq onların da öz növbələrində təsdiqləmə əsasında forma geyinməkdən imtina etmək hüquqları vardır.

Bundan əlavə, qanunla nəzərdə tutulub ki, əgər şagirdin uniforma almaq üçün maddi resursu yoxdursa, onu məktəb təmin etməlidir.

"Məktəbin məktəb uniforması tətbiq etmək hüququ var. Ancaq bunu şagird və müəllimin ifadə azadlığını məhdudlaşdırmadan etməlidir. Şagird və müəllimin məktəb uniformasından imtina etmək hüququ var."

Məktəb uniforması tətbiq olunan zaman məktəb şagirdin maddi imkanını nəzərə almalıdır. Əgər şagird formanı ala bilmirsə, məktəb onu forma ilə təmin etməlidir" – "Ümumtəhsil haqqında" qanunda yazılıb.

Mənbə: etaloni.ge

QUMAR OYUNLARINA ALUDƏ OLAN ŞƏXSLƏRİN REYESTRİNƏ 30451 NƏFƏR DAXİLDİR

Gürcüstanda qumar oyunları ilə əlaqədar yeni qaydalar müəyyən olunub. Yaşı 25-dən az olan Gürcüstan vətəndaşlarına, sosial cəhətdən həssas şəxslərə və dövlət məmurlarına qumar oynamaq qadağan edilib.

Gürcüstan Maliyyə Nazirliyinin Gəlirlər Xidmətinin məlumatına əsasən, hazırda qumar oyunlarına aludə olan şəxslərin reyestrinə 30451 nəfər daxildir.

Xidmətin saytında yerləşdirilmiş məlumata görə, Gürcüstanda qumar oyunlarına aludə olan şəxs 2022-ci il martın 1-dən iki yolla qumar oyunları oynamağı qadağan edilən qumar aludəçilərinin rəsmi reyestrinə daxil edilə bilər. Birinci halda həmin şəxs Gəlirlər Xidmətinə ərizə verir və reyestrə daxil edilir, ikinci halda isə qumar aludəçisinin ailəsi məhkəməyə müraciət edir, məhkəmə müsbət qərar verərsə siyahıya daxil edilir.

Xidmətdən verilən məlumata görə, qumar oyunlarına aludəçilərin ümumi sayından 59 nəfər məhkəmənin qərarı ilə, 30392 nəfər isə öz müraciəti əsasında reyestrə daxil edilib.

Gəlirlər Xidməti xatırladır ki, qumar aludəçilərinin siyahısına daxil olmaq üçün ərizə həm şəxsən, həm də agentliyin saytında xüsusi ərizə doldurmaqla verilə bilər.

Bundan başqa, reyestrə "Lotereya, qumar və uduşlu oyunların təşkili haqqında" qanuna əsasən, qumar oyunları ilə məşğul olması qadağan edilən 1 milyon 522 min 900 vətəndaş haqqında məlumatlar yer alıb.

GÜRCÜSTANIN BEYNƏLXALQ VALYUTA EHTİYATLARI 5 MİLYARD DOLLARA ÇALIB

Gürcüstan Milli Bankının yaydığı məlumata əsasən, ölkənin beynəlxalq valyuta ehtiyatları 31 iyul 2025-ci il tarixinə 5 milyard dollar təşkil edib.

Bildirilib ki, cari ilin yanvar-iyul aylarında ölkənin valyuta ehtiyatları 571,2 milyon dollar, təkcə iyulda isə 331,3 milyon dollar artıb. Analitiklərin fikrincə, beynəlxalq valyuta ehtiyatlarının həcminin dəyişməsi hökumətin və Gürcüstan Milli Bankının valyuta bazarındakı əməliyyatları ilə bağlıdır.

Qeyd olunur ki, Gürcüstan Milli Bankının beynəlxalq ehtiyatları ilk dəfə 2023-cü il avqustun 31-də tarixi maksimuma çatıb və 5 milyard 436,8 milyon dollar olub. 2024-cü ildə beynəlxalq ehtiyatlar 562,1 milyon dollar azalıb.

Xarici valyutaya çevrilmiş beynəlxalq ehtiyatlar Milli Bankın ehtiyatlarının əsas hissəsi olmaqla, 3,8 milyard dollar təşkil edir.

Təsisçi:

"Gürcüstan Gənclərinə Yardım və Maarifləndirmə Təşkilatı"

Redaktor:
Azər MUSAOĞLU
Yayım direktoru:
Hacı BƏKİROĞLU
Qrafik dizayn:
Elsevər ƏHMƏDOV

ÜNVAN: Rustavi şəh., Şartava küç. 12 b.
TEL: (+995) 555 96 18 68
599 54 12 92
İMEYL: yeniyoqazeti@gmail.com

Yazılar yalnız elektron variantda qəbul edilir və onlara rəy verilmir. Müəlliflə redaksiyanın mövqeyi müxtəlif ola bilər. Qəzet hələlik ictimai əsaslarla yayımlanır və pulsuz paylanır. Qəzetdə müxtəlif informasiya agentliklərinin xəbərlərindən də istifadə olunur.